

Головко Ольга Михайлівна,

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри публічного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», пр. Перемоги, 37, м. Київ, 03056; o.div4ina@gmail.com; +38 093 3535914, <https://orcid.org/0000-0001-8963-6598>

Огієвич Софія Миколаївна,

студентка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», пр. Перемоги, 37, м. Київ, 03056; sophiaogyewuch@ukr.net; +38 098 5126278, <https://orcid.org/0000-0003-0187-6197>

ГЛОБАЛЬНА СОЛІДАРНІСТЬ ДЛЯ БОРОТЬБИ З COVID-19: ПРАВОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У публікації сформовано теоретичні засади поняття «резолуція» та визначено їх роль в загальному процесі створення норм міжнародного права. Проаналізовано резолюцію Генеральної Асамблеї ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» від 27 березня 2020 року з точки зору виокремлення основних напрямів такої взаємодії. Аргументовано, що ухвалення резолюції має вагомий наслідок для протидії коронавірусній пандемії, які підтверджуються офіційною статистикою та міжнародними дослідженнями. Зміни в національному законодавстві України, пов'язані, в тому числі, з прийняттям зазначеної резолюції загалом мають схвальний характер міжнародного співтовариства. Це, зокрема, підтверджено статистичними дослідженнями щодо зниження рівня зараження через створення умов для мінімізації фізичного контакту між людьми та дотримання дистанції. Доведено, що в реалізації цих заходів ключову роль відіграє право як інструмент врегулювання правовідносин в боротьбі з пандемією. Звернено увагу на те, що вказана резолюція відіграє одну з ключових ролей в протидії поширенню вірусу, адже фактично вона була прийнята за основу для внесення змін до законодавств багатьох держав. Зроблено висновок, що хоча резолюції Генеральної Асамблеї ООН мають рекомендаційний характер, в часи кризи вони стають фундаментальними документами, від яких відштовхуються суб'єкти законодавчої ініціативи багатьох держав. Обґрунтовано, що при впровадженні заходів протидії вірусу правові норми мають відігравати стримуючу роль щодо ситуацій з підвищення рівня посягань на права людини, які виправдовуються заходами проти пандемії. Зроблено висновок щодо кола суб'єктів, які віднесені резолюцією до категорії тих, хто повинен мати особливий статус при боротьбі з COVID-19. Виокремлено напрями протидії пандемії, зазначені в резолюції як ключові, серед яких виділено інформаційні, медичні, антидискримінаційні.

Ключові слова: резолюція, Генеральна Асамблея ООН, COVID-19, пандемія.

Golovko Olga Mykhailivna,

PhD in Law, Senior Lecturer, Department of Public Law, National Technical University of Ukraine 'Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute', 37 Peremohy Ave., Kyiv, 03056; o.div4ina@gmail.com; +38 093 3535914, <https://orcid.org/0000-0001-8963-6598>

Ogievich Sofia Mykolayivna,

student of the National Technical University of Ukraine 'Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute', 37 Peremohy Ave., Kyiv, 03056; sophiaogyewuch@ukr.net; +38 098 5126278, <https://orcid.org/0000-0003-0187-6197>

GLOBAL SOLIDARITY AGAINST COVID-19: LEGAL PROSPECTS

Abstract. Theoretical aspects of the concept of 'resolution' and their role in the overall process of creating norms of international law are formed in this article. The resolution of the UN General Assembly 'Global Solidarity against COVID-19' from March 27, 2020 was analyzed for identifying the main areas of the cooperation between states. It is argued that the adoption of the resolution has significant implications for combating the coronavirus pandemic, as evidenced by official statistics and international researches. Changes in the national legislation of Ukraine, including the adoption of this resolution, are generally welcomed by the international community. The statistical researches confirmed reducing the level of infection by creating conditions to minimize physical contact and distance between people. It is proved that a key role in the implementation of these measures is played by law as a tool for regulating legal relations in the contraction against the pandemic. It is noted that this resolution plays a key role in combating the spread of the virus, as in fact it was adopted as a basis for amending national legislation of many countries. It is concluded that the resolutions of the UN General Assembly have recommendatory character, but they become fundamental documents in times of crisis from which legislative initiatives of many states are repelled. It is substantiated that legal norms should play a deterrent role in situations of increasing the level of human rights violations due to the implementation of measures to combat the virus. The conclusion is made about the categories of those who should have a special status in the fight against COVID 19 according to the resolution. There are some directions of counteraction to the pandemic indicated in the resolution as informational, medical, anti-discriminatory etc.

Keywords: resolution, UN General Assembly, COVID-19, pandemic.

Постановка проблеми. Людство ніколи не зупиняється в своєму розвитку, воно постійно піддається впливу новітніх технологій, досягнень науки та нових відкриттів. Проте, часто це стає початком зародження різних регресних процесів, які несуть масштабний руйнівний вплив на екологію та людство загалом. На сьогодні одним із таких процесів стала поява нового виду вірусу – SARS-CoV-2 [1]. Починаючи із моменту, коли було зафіксовано спалах даної інфекції в китайському місті Ухань, вірус досить швидкими темпами розповсюдився та охопив території близько двохсот країн світу [2]. Його наслідками є не лише високий рівень захворюваності та високі показники летальних наслідків, а й широкомасштабний вплив на економіку, що в подальшому може призвести до світової кризи. Саме тому нагальним стає об'єднання держав та їхня злагоджена співпраця задля подолання спільної проблеми. Одним із важливих кроків у цьому напрямку стало ухвалення проекту резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» від 27 березня 2020. Та попри те, що реакція та вжиття необхідних заходів для подолання наслідків нового вірусу мають бути негайними, розробка плану та методів виходу з кризи потребує детального опрацювання та аналізу з боку фахівців з різних галузей знань, адже від якості, рівня ефективності та чітко сформульованих правових положень залежить позитивний результат з протидії поширенню вірусу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У процесі дослідження поняття «резолюція» було використано праці зарубіжних та українських вчених, серед яких Девіс Н., Домбровська А., Килимник І., Кучарський А., Нодірхонова Н., Прем К., Рассел Т. та ін. На основі їх публікацій та законо-

давчих положень було зроблено відповідні висновки щодо значення резолюцій в загальному процесі створення норм міжнародного права в період глобальної кризи. Особливу цінність становить аналіз резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19».

Формування цілей. Метою цієї статті є здійснення правового аналізу резолюції ГА ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» та її особливостей як документу міжнародного зразка, а також кореляція її положень зі змінами в національне законодавство щодо протидії поширенню вірусу.

Виклад основного матеріалу. У міжнародному праві термін «резолюція» – визначається як акт висловлення волі держав, що є членами відповідного компетентного органу, згідно із процедурами та принципами Статуту цієї організації. Резолюції міжнародних організацій є одним із об'єктів системи міжнародного права. Слід зазначити, що термін «резолюція» є загальним поняттям. Насправді колективний термін, наприклад, «резолюція міжнародних організацій», охоплює всі типи правових документів, що видаються міжнародними організаціями. Це означає, що резолюція може бути джерелом права, тлумаченням права та застосуванням актів [3, с. 42].

Однак, аналізуючи особливості резолюцій, варто відмітити, що досить спірним на сьогоднішній день залишається питання віднесення їх до джерел міжнародного права. Частина фахівців схильється до думки, що резолюції мають лише рекомендаційний, допоміжний характер, тому не можуть мати статус офіційних джерел. Одним із прикладів обґрунтування такої думки науковці вважають положення статті 10 Статуту ООН про надання Генеральній Асамблеї ООН (далі – ГА ООН)

права виносити лише рекомендації країнам-учасникам. Тобто такі норми не є імперативними [4].

Можна зауважити, що резолюції не були джерелом міжнародного права, якщо навіть держава фактично дотримувалася їх положень. У цьому разі йдеться про появу міжнародно-правового звичаю, а не про наявність у резолюції нормативно-правового характеру. Резолюція не стає джерелом навіть за умови, коли вона повторює існуючу норму права, – в цьому разі дотримуються не положень резолюції, а чинної норми міжнародного права [5, с. 55]. Таким чином, резолюціям міжнародних організацій надається важлива роль в загальному процесі створення норм міжнародного права, на основі яких формуються договори або звичаї. Значна їх роль і у тлумаченні існуючих норм.

27 березня 2020 року на сімдесят четвертій сесії ГА ООН було ухвалено проект резолюції «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» (далі – Резолюція), що стало першим серйозним кроком на шляху до об'єднання проти спільної загрози. Оскільки від реальної оцінки нинішньої ситуації та розробленого на її основі плану подальших дій залежить швидкість та ефективність подолання кризових явищ, спричинених COVID-19.

Звертаючись до країн-учасниць, ГА ООН наголошує на тому, що пандемія коронавірусу 2019 (COVID-19) викликає неабияке занепокоєння, оскільки становить загрозу здоров'ю, безпеці та добробуту людей [6]. З початку появи та розповсюдження COVID-19 він не вважався пандемією, проте на сьогодні масштаби цього вірусу сягнули територій більше двохсот країн та спричинили загибель біля двохсот п'яти тисяч осіб (станом на 29 квітня 2020 року) [2], що стало причиною для надання Всесвітньою організацією

охорони здоров'я новому вірусу офіційного статусу пандемії [7].

У законодавстві України, а саме в наказі МОЗУ «Про затвердження Порядку організації проведення епідеміологічного нагляду...» подається таке визначення: «Пандемічний штам вірусу грипу людини – вірус, що набув генетичних або антигенних змін і може сприяти виникненню нових епідемій та пандемій» [8]. Підтвердженням реальної загрози здоров'ю людей є показники рівня захворюваності та кількість летальних випадків, спричинених COVID-19. За даними Офіційного інформаційного порталу Кабінету Міністрів України Центру громадського здоров'я, станом на 29 квітня в Україні 9 866 лабораторно підтверджених випадків COVID-19, з них 250 летальних [9]. Така статистика свідчить про швидкі темпи поширення вірусу та високий рівень його небезпеки для всього населення.

Окремим пунктом у Резолюції виділено те, що пандемія несе безпрецедентні наслідки, в тому числі, сильний зрив для суспільств та економіки, а також світових подорожей і торгівлі та руйнівний вплив на життєдіяльність людей [6]. Якщо розглядати ці положення на прикладі України, то можна сказати, що вони є повністю обґрунтованими, оскільки поширення вірусу спричинило «застій» у багатьох сферах соціального та економічного життя, що у свою чергу може призвести до глибокої кризи. За результатами опитувань, проведених Соціологічною групою «Рейтинг» протягом 10-12 квітня 2020 року, 51% опитаних вважають, що економічне становище їхньої сім'ї погіршилося за останні півроку, 42% – вважають, що воно не змінилося, 6% – побачили покращення [10].

Іншими сферами, які також зазнали негативного впливу обмежень задля протидії пандемії стали подо-

рожі та торгівля. Внаслідок прийняття 13 березня 2020 року Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю і припинення в них пішохідного сполучення», тисячі людей втратили можливість подорожувати та залишати територію держави [11]. Постановою «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19...» від 11 березня 2020 було заборонено роботу суб'єктів господарювання, яка передбачає приймання відвідувачів, зокрема закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо), торговельно-розважальних центрів, інших закладів розважальної діяльності, фітнес-центрів, закладів культури, торговельного і побутового обслуговування населення. Цією ж постановою заборонено перебування в громадських місцях без вдягнутих засобів індивідуального захисту, переміщення групою осіб у кількості більше ніж дві особи, відвідування парків, скверів, зон відпочинку та ін.; проведення всіх масових (культурних, розважальних, спортивних, соціальних, релігійних, рекламних та інших) заходів [12].

Варто відмітити, що одним із засобів протидії розповсюдженню вірусу за розрахунками британського Центру математичного моделювання інфекційних захворювань (СММІД) в межах діяльності робочої групи COVID-19 встановлено саме заходи з дотримання фізичної дистанції. За цими даними науковці рекомендують державам ретельно розглянути епідеміологічні та моделюючі дані для пом'якшення наслідків другого піку пандемії, перш ніж скасувати ці заходи [1, с. 2]. Зокрема, в Україні такі положення закріплені у Постанові Кабінету Міністрів «Про запобігання поширенню на території України гострої респі-

раторної хвороби COVID-19...» від 11 березня 2020, де надано рекомендацію центральним і місцевим органам виконавчої влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям на час дії карантину забезпечити: відстань у прикасовій та касовій зонах між особами (за винятком покупця і продавця) не менше ніж 1,5 метра та/або наявність між ними відповідних захисних екранів, а також дотримання відстані не менше ніж 1,5 метра між відвідувачами, які очікують дозволу на вхід до приміщень [12].

Передчасне і раптове скасування обмежень може призвести до більш раннього вторинного піку, який можна попередити за рахунок поступового, а не різкого послаблення обмежень та заборон щодо фізичних контактів та збереження дистанції. Зниження епідемічного піку є особливо важливим, оскільки це зменшує гострий тиск на систему охорони здоров'я [1, с. 9]. Проте, часова невизначеність тривалості наведених та інших, законодавчо закріплених обмежень несуть досить глибокі наслідки для держави та населення, оскільки впливають як на зниження рівня економічних показників, так і на рівень життєдіяльності та добробуту людей.

У Резолюції ГА ООН наголошує, що від пандемії страждають найбільш вразливі верстви населення [6]. Підтвердженням цього в Україні є статистика, наведена згідно із даними Центру громадського здоров'я: станом на 29 квітня в Україні на амбулаторному лікуванні 6 773 пацієнтів, з них 536 дітей. Внаслідок ускладнень, викликаних хворобою, померли 250 людей, серед них переважають особи віком від 50-ти років (85%) [13]. Саме на основі такої тенденції Міністр охорони здоров'я України Ілля Ємець наголошує у своїй промові на тому, що «МОЗ

Україні приділяє особливу увагу цій категорії населення, вживає заходів, проводить інформаційну кампанію, щоб знизити такі ризики. Він також закликав усіх громадян у цей період бути особливо свідомими, оскільки літні батьки зараз найбільше потребують уваги та турботи» [14].

Можна зробити висновок, що держава має зосередити ключову увагу на захисті найбільш вразливих верств населення (діти та люди похилого віку), оскільки саме вони перебувають у зоні найвищого ризику та є найчастіше вразливими до інфікування. Окрім цього, відповідно до п. 7 Резолюції, підтверджується прихильність дій з досягнення сталого розвитку, яке, в свою чергу, включає такі глобальні цілі як подолання бідності, міцне здоров'я і благополуччя населення та належні санітарні умови, які зазнали особливої актуалізації в межах протидії COVID-19. Логічним продовженням є наступний пункт Резолюції, який проголошує глобальну співпрацю в контексті сталого розвитку (sustainable development).

В одному із положень Резолюції ГА ООН вказує на необхідності повної поваги до прав людини і підкреслює, що нині немає місця жодній із форм дискримінації, расизму та ксенофобії у відповідь до пандемії [6]. Абсолютна повага до прав людини має бути наявна в будь-якій ситуації, тим паче в такій критичній, яка може зумовити колапс роботи державного механізму та системи національного чи навіть міжнародного законодавства. З цієї причини дуже важливо, щоб впровадження заходів протидії вірусу унеможливило ситуацію з підвищенням посягань на права людини, перевищення посадовими та службовими особами своїх повноважень тощо. Ці негативні наслідки можливо попередити за рахунок дотримання

процедури введення карантину тільки в межах, допустимих законодавством, адже тільки в такому разі обмеження прав людини може мати законний характер.

Окрім цього, у даному положенні особливої уваги потребує визначення трьох термінів. У Рішенні Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі «Щодо підвищення рівня толерантності та запобігання поширенню ксенофобських настроїв» запропоновано таке тлумачення: «Ксенофобія – ненависть до чого-небудь, кого-небудь незнайомого, чужого; ворожість або страх по відношенню до іноземців». У свою чергу, дискримінація визначається як «один із проявів ксенофобії, під яким розуміють позбавлення окремих осіб, груп або цілих співтовариств рівних соціальних, політичних або економічних прав; переслідування через етнічне походження, національність, світогляд або інші соціальні чинники». У цьому ж Рішенні Національної експертної комісії України зазначено, що расизм становить собою «сукупність концепцій, що ґрунтуються на уявленнях про психічну та біологічну нерівноцінність людських рас» [15].

Прикладом наслідків дискримінації, що спровокована станом здоров'я, є масова проблема дискримінації ВІЛ-інфікованих осіб, що проявляється в таких формах як: відмова у роботі, забезпеченні житлом, лікуванні й отриманні освіти через фактичний чи можливий ВІЛ-статус, а також, наприклад, ВІЛ-інфікована дитина може зазнавати дискримінації через ВІЛ-статус своїх батьків та ін. Для протидії даному явищу ухвалено Резолюцію Підкомісії ООН щодо попередження дискримінації та захисту меншин (№ 1995/21 від 25 серпня 1995 року), у якій наголошується, що дискримінація на основі позитивного ВІЛ-статусу

чи захворювання на СНІД заборонена чинними міжнародними стандартами в сфері прав людини [16].

Представники сфери охорони здоров'я виділяють такі загрози щодо осіб, інфікованих ВІЛ/СНІД:

1) моральна безвідповідальність суспільства за тих, хто заражений;

2) відсутність турботи про здоров'я тих, хто не заражений хворобою;

3) соціальне виключення осіб, які належать до групи ризику;

4) нівелювання підходів, орієнтованих на захист прав людини [17, с. 480].

Фактично такі ж загрози постають перед особами, зараженими COVID-19 або тими, хто потрапив в групу ризику, контактуючи з ними. Таким чином, ситуація, спричинена пандемією, дійсно вимагає інтенсифікації правового захисту населення від таких негативних соціальних явищ як дискримінація, расизм та ксенофобія. Особливо акцентуючи увагу на особливостях виникнення та поширення COVID-19, оскільки носії вірусу є потенційними жертвами дискримінації за ознакою стану здоров'я.

Окрім цього, ГА ООН закликає до посилення міжнародної співпраці щодо стримування, пом'якшення, поглиблення та перемоги над пандемією, в тому числі шляхом обміну інформацією і науковими знаннями [6]. Таким чином, держави-учасниці ООН, зокрема й Україна, можуть підтримувати зв'язок та проводити інформування світової спільноти про досягнення у плані досліджень COVID-19 на національному рівні, що допоможе менш розвиненим та слабким державам не залишитися сам на сам із існуючою проблемою.

Відповідно до пункту 4 Резолюції, ключову роль відіграють «медичні працівники, які перебувають на передовій, медичні працівники, вчені та

дослідники, а також інші працівники зі всього світу, які працюють у складних обставинах задля боротьби з пандемією».

Таким чином, даною резолюцією умовно визначено коло суб'єктів, які мають надзвичайно важливе значення при боротьбі з COVID-19:

1) медичні працівники;

2) вчені та дослідники;

3) інші працівники.

При цьому вказано особливу ознаку щодо цих категорій осіб, а саме ті, «які перебувають на передовій», тобто безпосередньо контактують з вірусом (хворі та групи ризику) задля допомоги хворим та розробки препаратів з протидії негативного впливу COVID-19 на організм людини.

Окрім цього, визначено категорію «важкі та складні обставини» («difficult and challenging circumstances»), яка, з одного боку, вбачається відносною і має оціночний характер, однак з іншого – з урахування ознаки «перебування на передовій» вказує на безпосередній контакт з вірусом, що обумовлює вищевказану складність обставин та через це передбачає підвищений ступінь ризику життю окреслених суб'єктів.

Враховуючи вищезазначене, активізація міжнародного співробітництва згідно Резолюції передбачає інформаційні, медичні, антидискримінаційні напрями тощо. Серед них можна виділити такі як: обмін інформацією, науковими знаннями та кращими практиками з протидії вірусу (п. 5 Резолюції); застосування відповідних рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (п. 5 Резолюції); зобов'язання допомагати людям та суспільствам, особливо найслабкішим та найуразливішим з них у особливих ситуаціях (п. 6 Резолюції); подолання кризи завдяки лідерству, стійкій глобальній співпраці та солідарності (п. 8 Резо-

люції); визнання ООН консолідуючою для держав-членів організацією, яка сприяє міжнародному співробітництву в протидії загрози планетарного масштабу (п. 7 Резолюції); мобілізація та координація глобальної реакції несприятливий соціальний, економічний та фінансовий вплив пандемії на всі суспільства (п. 9 Резолюції).

Висновки. Аналізуючи проект резолюції ГА ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19», можна зробити висновок, що вона відповідає реальним викликам сьогодення. Підтвердженням цього є використані в статті статичні дані, а також зазначені зміни в національному законодавстві, сформовані, в тому числі, на основі Резолюції. Зміни до національного законодавства свідчать про те, що право було і залишається одним із основних інструментів регулювання суспільних відносин в кризових для людства ситуаціях. Перспективними напрямками з цієї теми надалі є розробка правових механізмів виходу з карантину та превентивних заходів протидії пандемії у випадках збільшення кількості ситуації через послаблення карантинних заходів.

Враховуючи вищевикладені результати дослідження можна стверджувати, що на сьогодні залишається невирішеною проблема оцінки такого міжнародного документу як резолюція, а саме щодо його юридичної сили та статусу як джерела міжнародного права. Втім, оскільки ООН є організацією глобального рівня, то взяття нею функцій міжнародного координатора у боротьбі з COVID-19 є цілком доречною, а тому аналізовану Резолюцію можна вважати дорожньою картою для протидії поширенню вірусу в усьому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Prem K., Liu Y., Russell T., Kucharski A., Eggo R., Davies N. The effect of control strategies to reduce social mixing on outcomes of the COVID-19 epidemic in Wuhan, China: a modelling study. Science Direct. The Lancet Public Health. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2468266720300736#bfn2>.
2. World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic. URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.
3. Nodirkhonova N.D. The International legal character of the international organizations' resolutions. Научно-методический журнал Academy. 2016. № 2 (5). С. 41-44.
4. Килимник І. І., Домбровська А. В. Конспект лекцій із навчальної дисципліни «Міжнародне право». Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2018. 64 с.
5. Конспект лекцій для студентів спеціальності Луцьк: ЛНТУ, 2018. http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/mpp_lekciji.pdf.
6. Draft UN General Assembly resolution Global solidarity to fight the coronavirus disease 2019 (COVID-19). URL: <https://www.un.org/pga/74/2020/03/30/global-solidarity-to-fight-covid-19/>.
7. Five things to know about the COVID-19 pandemic. United Nations in Ukraine. URL: <http://un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentri/news/4828-piat-rechei-iaki-slid-znaty-pro-pandemiiu-covid-19>.
8. Порядок організації проведення епідеміологічного нагляду за грипом та гострими респіраторними вірусними інфекціями, заходів з готовності в міжепідемічний період і реагування під час епідемічного сезону захворюваності на грип та ГРВІ. Наказ МОЗ України від 17.05.2019 № 1126. Офіційний сайт Верховної Ради

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0595-19>.

9. Коронавірус в Україні. Офіційний інформаційний портал Кабінету Міністрів України. URL: <https://covid19.gov.ua/>.

10. Україна на карантині: моніторинг суспільних настроїв. URL: <http://ratinggroup.ua/research/ukraine/7ffb32fbba0ba2a21713d0a9f2c5d5.html>.

11. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю і припинення в них пішохідного сполучення. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.03.2020 № 288-р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/288-2020-%D1%80>.

12. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>.

13. Оперативна інформація про поширення коронавірусної інфекції COVID-19. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/operativna-informacija-pro-poshirennja-koronavirusnoi-infekcii-2019-ncov-1>.

14. Уточнення Міністра охорони здоров'я України Іллі Ємця щодо слів про вразливість пенсіонерів до корона вірусу. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/utochnennja-ministra-ohoroni-zdorovja-ukraini-illi-emcja-schodo-sliv-pro-vrazlivist-pensioneriv-do-koronavirusu>.

15. Методичні рекомендації щодо підвищення рівня толерантності та запобігання поширенню ксенофобських настроїв. Рішення Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі від 18.06.2013 № 32. Офіційний

сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr032623-13>.

16. Discrimination in the context of human immunodeficiency virus (HIV) or acquired immune deficiency syndrome (AIDS) 1995/21. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/demo/1995min.html#199521>.

17. Mawar N., Sahay S., Pandit A. & Mahajan U. The third phase of HIV pandemic: Social consequences of HIV/AIDS stigma & discrimination & future needs. URL: https://www.researchgate.net/profile/Seema_Sahay2/publication/7260092_The_third_phase_of_HIV_pandemic_Social_consequences_of_HIVAIDS_stigma_discrimination_future_needs/links/00b7d524264f6ed415000000.pdf.

REFERENCES:

1. Prem K., Liu Y., Russell T., Kucharski A., Eggo R., Davies N. The effect of control strategies to reduce social mixing on outcomes of the COVID-19 epidemic in Wuhan, China: a modelling study. *Science Direct. The Lancet Public Health*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2468266720300736#bf2>.

2. World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic. URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.

3. Nodirkhonova N.D. The International legal character of the international organizations' resolutions. *Научно-методический журнал Academy*. 2016. № 2 (5). С. 41-44.

4. Klymnyk I. I., Dombrovska A. V. *Konspekt lektsii iz navchalnoi dystsypliny «Mizhnarodne pravo»*. Kharkiv. nats. un-t misk. hosp-va im. O. M. Beketova. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova. 2018. 64 s.

5. *Konspekt lektsii dlia studentiv spetsialnosti Lutsk: LNTU*, 2018. http://lutsksntu.com.ua/sites/default/files/mpp_lekciyi.pdf.

6. Draft UN General Assembly resolution Global solidarity to fight the coronavirus disease 2019 (COVID-19). URL: <https://www.un.org/pga/74/2020/03/30/global-solidarity-to-fight-covid-19/>.

7. Five things to know about the COVID-19 pandemic. United Nations in Ukraine. URL: <http://un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/4828-piat-rechei-iaki-slid-znaty-pro-pandemiiu-covid-19>.

8. Poriadok orhanizatsii provedennia epidemiolohichnoho nahliadu za hrypom ta hostrymy respiratornymy virusnymy infektsiiami, zakhodiv z hotovnosti v mizhepidemichniy period i reahuvannia pid chas epidemichnoho sezonu zakhvoriuvanosti na hryp ta HRVI. Nakaz MOZ Ukrainy vid 17.05.2019 № 1126. Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0595-19>.

9. Koronavirus v Ukraini. Ofitsiinyi informatsiinyi portal Kabinetu Ministriv Ukrainy. URL: <https://covid19.gov.ua/>.

10. Ukraina na karantyni: monitorynh suspilnykh nastroiv. URL: <http://ratinggroup.ua/research/ukraine/7ffba32fbac0ba2a21713d0a9f2c5d5.html>.

11. Pro tymchasove zakryttia deiakykh punktiv propusku cherez derzhavnyi kordon ta punktiv kontroliu i prypynennia v nykh pishokhidnoho spoluchennia. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.03.2020 № 288-r. Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/288-2020-%D1%80>.

12. Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.03.2020 № 211. Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>.

13. Operatyvna informatsiia pro poshyrennia koronavirusnoi infektsii COVID-19. Ofitsiinyi sait Ministerstva

okhorony zdorovia Ukrainy. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/operativna-informacija-pro-poshirennja-koronavirusnoi-infekcii-2019-ncov-1>.

14. Utochnennia Ministra okhorony zdorovia Ukrainy Illi Yemtsia shchodo sliv pro vrazlyvist pensioneriv do korona virusu. Ofitsiinyi sait Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/utochnennja-ministra-ohoroni-zdorov%e2%80%99ja-ukraini-illi-emcja-schodo-sliv-pro-vrazlyvist-pensioneriv-do-koronavirusu>.

15. Metodychni rekomendatsii shchodo pidvyshchennia rivnia tolerantnosti ta zapobihannia poshyrenniu ksenofobskykh nastroiv. Rishennia Natsionalnoi ekspertnoi komisii Ukrainy z pytan zakhystu suspilnoi morali vid 18.06.2013 № 32. Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr032623-13>. Discrimination in the context of human immunodeficiency virus (HIV) or acquired immune deficiency syndrome (AIDS) 1995/21. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/demo/1995min.html#199521>.

16. Mawar N., Sahay S., Pandit A. & Mahajan U. The third phase of HIV pandemic: Social consequences of HIV/AIDS stigma & discrimination & future needs. URL: https://www.researchgate.net/profile/Seema_Sahay2/publication/7260092_The_third_phase_of_HIV_pandemic_Social_consequences_of_HIVAIDS_stigma_discrimination_future_needs/links/00b7d524264f6ed415000000.pdf.

17. Mawar N., Sahay S., Pandit A. & Mahajan U. The third phase of HIV pandemic: Social consequences of HIV/AIDS stigma & discrimination & future needs. URL: https://www.researchgate.net/profile/Seema_Sahay2/publication/7260092_The_third_phase_of_HIV_pandemic_Social_consequences_of_HIVAIDS_stigma_discrimination_future_needs/links/00b7d524264f6ed415000000.pdf.